

ДОМОВИНА ПРАШТАЊА И СВЕТЛИХ ЧУДА

У песми под називом *Вечерњи снови* Десанка Максимовић говори о лепим и горким странама љубави, о радостима и боловима живота. На овој земљи и испод овог неба, између облака у висини и зањихане гране, тешко је, готово немогуће – слути песникиња – остварити снове. Песма се завршава речима које у себи садрже проблесак неке чудне наде. Та „сањања луда” могу се остварити негде другде, с друге стране неке нама незнане звезде, „у домовини праштања, и светлих чуда”. Овим стихом Десанка Максимовић изузетно лепо и прецизно именује место настанка песме. Поезија уистину јесте *домовина праштања и светлих чуда*.

Јер шта је поезија друго него покушај да се на безброј светлих чуда одговори речима? Иако је реч – каже у једној другој песми песникиња – трошни мост од једне до друге душе, она је ипак мост, и омогућава прелаз са једне на другу страну. Као у оној прелепој песми *Не бој се*, где лирска јунакиња нуди своју руку вољеном човеку у жељи да му олакша прелазак на другу обалу, на ону обалу која је насупрот животу, тако и сама песма, свака истинска песма, нуди нам своју руку и жели да нас преведе на другу страну. Која је то страна? Наравно: *домовина праштања и светлих чуда*.

Али чуда су светла, и чуда су чуда, зато што су наше очи зачуђене, и што нам је душа озарена. Све то се збива у земљи поезије. Ту где „радости су крилате” и где ближњи постаје и онај што је удаљен од нас, чију силуету као да назиремо на неком брегу, свеједно да ли је то човек или бор. У овој земљи љубав „збиље претвара у чаролије”, овде поново овладавамо *језиком крилатим*, којим смо некад говорили, онда када смо били деца.

Светла чуда, ако смо само довољно отворени према свету, постоје свуда око нас. Природа престаје да буде непознато, тајанствено и претеће окружење; постаје садруг у игри земаљског постојања. У песнички преображеној природи другачији се одвија лов, и неки други плен се вреба. Зато песникиња у песми *Прича о песнику* каже: „ја сам ловац срца свога рођеног”. Песник пева из дубине свог бића, из средишта свог осећања света, и тога је Десанка Максимовић, очигледно, била свесна. На више места у својим песмама она помиње синтагму „душа биља” и то за њу готово да није била метафора. Песникиња је осећала душу потока, река, озеленелих ливада, дрвећа које се рађа и умире, цвећа, камења...

Стапање са природом најинтензивније је онда када се јави „светло пијанство”, када се у души роди љубав. У поезији Десанке Максимовић приказана је веома широка скала љубавних осећања: од првих слутњи и стрепњи, колебања, устрепталости због близине вољеног бића, чежње за њим, туге због расанка... На тој скали није само љубав према вољеном човеку, него и љубав према људима, према природи, као и према животу. У песми *Свеједно ми је*, објављеној у првој Десанкиној књизи, која носи једноставан назив *Песме*, налази се стих: „Ја живот волим”, и он као да лебди над читавим њеним песништвом. Показује овај стих, поред осталог, да песникињи није било свеједно, да је увек била окренута животу, чак и онда када је смрти гледала у очи, као у њеним позним песничким збиркама. Песникиња која поезију није раздвајала од живота, својим књигама изрекла је лирски убедљиву и аутентичну похвалу животу.

Ко воли живот, тај воли и људе, и саосећа са њима. И наша песникиња саосећала је са њима, пре свега са онима према којима живот није имао милости. Песме из циклуса *Путник 3. класе*, њена, а и наша, *Крвава бајка*, као и песме посвећене завичају, земљи и народу у ком је поникла – увек су лично обојене, и пуне топлине. Ко живот воли у стању је и да човеку заблуделом – опрости. Саосећање и опроштај подсећају нас још једном да песме Десанке Максимовић потичу из *домовине праштања и светлих чуда*.

Јер шта је поезија друго него праштање? Али о каквом је праштању ту реч? Песник јесте свештеник маште – како га је назвао Шели – али откуда њему моћ, и власт, и право да прашта? Па опет, непогрешиво осећамо, свака добра песма својеврсни је чин праштања. У лирском дијалогу који песник води са самим собом, са вољеним бићем, са природом, са животом, са смрћу и са Богом, он тражи помиловање за све оно што уђе у загрљај његове песме. То није необично, то је чинила и наша песникиња, првенствено у збирци *Тражим помиловање*, али и у другим својим књигама. Необично је то што истинске песме не само да траже, него као и да дају помиловање. Песма је молитва, искупљење, али и гест милости. Најбоље песме Десанке Максимовић управо нам дарују такву једну милост, један такав опроштај.

Од доживљаја живота као простора испуњеног лирском оазама – како се и зове један од циклуса њене прве збирке – оазама које ствара пре свега љубав, па све до осећања да је човек распет између вечности и пролазности, да живи на ничијој земљи – а то је назив једне од њених позних збирки – Десанка је оцртала јединствен песнички лук. Тај лук чине лирска суптилност, мисаона дубина, радост постојања, величање љубави, отвореност према свету, саосећање и топлина, замишљеност над пролазношћу и сета због несталне природе света.

Стихови из позних Десанкиних збирки подсећају нас на то да овде боравимо кратко време, у некаквом чардаку ни на небу ни на земљи – како је, нимало случајно, насловљена једна песма из збирке *Ничија земља*. Да ми, у суштини, нигде не припадамо. Па опет, и ту откривамо проблесак неке чудне наде. Наде која нам говори да наш дом ипак негде постоји. Ту наду дугујемо пре свега – магији песничке речи.

Јер, шта је друго поезија ако не наш дом, наша домовина? Место где смо као духовна бића рођени, место где смо почели да откривамо светла чуда око нас и у нама, и где смо научили да праштамо.

Захваљујем се члановима жирија што су моју поезију довели у везу са поезијом Десанке Максимовић, и са поезијом претходних добитника ове лепе награде. Хвала им на томе што су поверовали да неке од мојих песама потичу из *домовине праштања и светлих чуда*, и да понека реч у мојој поезији, иако тек трошни мост, омогућава прелазак са једне на другу страну и помаже да једна душа додирне другу душу. То није мало. То је заправо оно што чини лепоту певања. А у основи те лепоте, лепоте певања, налази се радост живљења. Управо нас на то све време подсећа наша песникиња.

Војислав Карановић
Бранковина, 16. мај 2019.